

Organizacja pracy hodowlanej. Rola związków hodowców i organizacji państwowych. Metody wpływu państwa na efektywność produkcji zwierzęcej.

▲ **Moduł no. 2: Ochrona i zrównoważone wykorzystanie zasobów genetycznych zwierząt**

Piotr Guliński

Uniwersytet Przyrodniczo-Humanistyczny w Siedlcach

Plan prezentacji

1. Wprowadzenie
2. Uregulowania prawne
3. Wybrane pojęcia związane z problematyką organizacji hodowli zwierząt
4. Najważniejsze podmioty odpowiedzialne za organizację hodowli zwierząt gospodarskich
5. Związki hodowców
6. Programy hodowlane
7. Podsumowanie
8. Bibliografia – źródła opracowania

1. Wprowadzenie

Dostarczenie dobrej jakościowo żywności jest jednym z zasadniczych celów funkcjonowania współczesnych społeczeństw.

Organizacja hodowli zwierząt gospodarskich, podobnie jak w innych sektorach gospodarki, **jest istotnym czynnikiem** jej skuteczności oraz realizacji celów działania.

Rozwój nowych technologii takich jak sztuczne unasienianie czy ocena genomowa zwierząt **zmieniły zasięg hodowli** od poziomu **lokalnego – narodowego** do poziomu **międzynarodowego – światowego**.

Wymogi realizowanej w Unii Europejskiej **Wspólnej Polityki Rolnej** stymulują **generowanie wspólnych zasad w zakresie zasad prowadzenia hodowli zwierząt gospodarskich** na terenie państw członkowskich.

Źródło: opracowanie własne na podstawie publikacji wymienionych w części 8 prezentacji - Bibliografia – źródła opracowania

Co-funded by
the European Union

Produkcja żywności pochodzenia zwierzęcego jest jednym z filarów zapewniania bezpieczeństwa żywnościowego. W 2021 roku, **wartość produkcji zwierzęcej i produktów zwierzęcych** w UE-28 wyniosła 170 mld EUR, co stanowiło **40% globalnej produkcji rolnej**.

58% europejskich gospodarstw rolnych posiada zwierzęta.

W Polsce w 2021 udział produkcji zwierzęcej w wartości produkcji globalnej rolniczej w 2021 roku **wynosił 48,7 %**, a **udział produkcji zwierzęcej** w strukturze **towarowej produkcji rolniczej** w 2021 roku **wynosił 58,9 %**.

Organizacje zajmujące się hodowlą zwierząt gospodarskich muszą prowadzić swoją działalność z **uwzględnieniem oczekiwań społecznych** z jednej strony, **wymagań rynku** z drugiej strony i **efektywności podejmowanych działań** z trzeciej strony.

Źródło: opracowanie własne na podstawie publikacji wymienionych w części 8 prezentacji - Bibliografia – źródła opracowania

Co-funded by
the European Union

2. Uregulowania prawne

W Polsce zasady prowadzenia hodowli zwierząt i pracy hodowlanej regulują dwa podstawowe akty prawne. Są to:

- **USTAWA** z dnia 10 grudnia 2020 r. o organizacji hodowli i rozrodzie zwierząt gospodarskich (Dz. U. z 2021 r. poz. 36),

oraz

- **Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/1012** z 8 czerwca 2016 r. w sprawie zootechnicznych i genealogicznych warunków dotyczących hodowli zwierząt hodowlanych czystorasowych i mieszańców świń, handlu nimi i wprowadzania ich na terytorium Unii oraz handlu ich materiałem biologicznym wykorzystywanym do rozrodu i jego wprowadzania na terytorium Unii oraz zmieniające rozporządzenie (UE) nr 652/2014, dyrektywy Rady 89/608/EWG i 90/425/EWG i uchylające niektóre akty w dziedzinie hodowli zwierząt.

Źródło: opracowanie własne na podstawie publikacji wymienionych w części 8 prezentacji - Bibliografia – źródła opracowania

Co-funded by
the European Union

Ustawa z dnia 10 grudnia 2020 r. o organizacji hodowli i rozrodzie zwierząt gospodarskich, wykonuje przepisy Unii Europejskiej (UE) zawarte w rozporządzenia (UE) nr 2016/1012 w sprawie hodowli zwierząt.

Reguluje ona **sposób prowadzenia hodowli bydła, świń, owiec, kóz i koni** i innych wymienionych w ustawie **gatunków zwierząt** uznanych jako **gospodarskie**.

W szczególności Ustawa ta reguluje sprawy z zakresu:

- hodowli zwierząt gospodarskich,
- zachowania zasobów genetycznych zwierząt gospodarskich,
- oceny ich wartości użytkowej,
- oceny genetycznej,
- prowadzenia ksiąg hodowlanych,
- rejestrów hodowlanych i rejestrów,
- kontroli nad hodowlą i rozrodem tych zwierząt.

Źródło: opracowanie własne na podstawie publikacji wymienionych w części 8 prezentacji - Bibliografia – źródła opracowania

Co-funded by
the European Union

3. Wybrane pojęcia związane z problematyką organizacji hodowli zwierząt

Ustawa za zwierzęta gospodarskie uznaje łącznie **27 gatunków zwierząt**, dla których w Polsce stosuje się przepisy ustawy o organizacji i hodowli,

W świetle zapisów Ustawy **do grupy zwierząt gospodarskich** zalicza się:

- **bydło, świnie, owce, kozy i koniowate**,
- **jeleniowate** – zwierzęta gatunków: **jeleń szlachetny** (*Cervus elaphus*), **jeleń sika** (*Cervus nippon*) i **daniel** (*Dama dama*), /utrzymywane w warunkach fermowych w celu pozyskania mięsa lub skór, jeżeli pochodzą z chowu lub hodowli zamkniętej, o których mowa w przepisach prawa łowieckiego, albo chowu lub hodowli fermowej/,
- **drób** – ptaki gatunków: **kura** (*Gallus gallus*), **kaczka** (*Anas platyrhynchos*), **kaczka piżmowa** (*Cairina moschata*), **gęś** (*Anser anser*), **gęś garbonosa** (*Anser cygnoides*), **indyk** (*Meleagris gallopavo*), **przepiórka japońska** (*Coturnix japonica*), **perlica** (*Numida meleagris*) oraz **struś** (*Struthio camelus*) /w przypadku gdy jest utrzymywany w warunkach fermowych/,
- **zwierzęta futerkowe** – zwierzęta gatunków: **lis pospolity** (*Vulpes vulpes*), **lis polarny** (*Alopex lagopus*), **norka amerykańska** (*Neovison vison*), **tchórz** (*Mustela putorius*), **jenot** (*Nyctereutes procyonoides*), **nutria** (*Myocastor coypus*), **szynszyla** (*Chinchilla lanigera*) i **królik** (*Oryctolagus cuniculus*), /utrzymywane w celu produkcji surowca dla przemysłu futrzarskiego, mięsnego i włókienniczego/
- gatunki: **alpaka** (*Vicugna pacos*), **jedwabnik morwowy** (*Bombyx mori*) i **pszczola miodna** (*Apis mellifera*).

Źródło: opracowanie własne na podstawie publikacji wymienionych w części 8 prezentacji - Bibliografia – źródła opracowania

Co-funded by
the European Union

3. Wybrane pojęcia związane z problematyką organizacji hodowli zwierząt

Ustawa wprowadziła definicję pojęć związanych z organizacją hodowli zwierząt m.in.:

- **hodowli zwierząt** – zespołu zabiegów zmierzających do poprawienia założeń dziedzicznych (genotypu) zwierząt gospodarskich, w zakres których wchodzi ocena wartości użytkowej i ocena genetyczna zwierząt gospodarskich, selekcja i dobór osobników do kojarzenia, prowadzone w warunkach prawidłowego chowu.
- **programu hodowlanego** – oznacza on szereg systematycznych działań, w tym rejestrowanie, selekcję, hodowlę i wymianę zwierząt hodowlanych i ich materiału biologicznego wykorzystywanego do rozrodu, które to działania są opracowane i realizowane w celu zachowania lub ulepszenia pożądanych fenotypowych lub genetycznych cech w populacji będącej celem hodowli.
- **związku hodowców** – organizacja posiadająca osobowość prawną, zrzeszająca na zasadach dobrowolności hodowców utrzymujących zwierzęta danego gatunku, rasy, linii hodowlanej albo odmiany w obrębie gatunku lub rasy.
- **przedsiębiorstwa hodowlanego** – oznacza każde stowarzyszenie hodowców, organizację hodowlaną, prywatne przedsiębiorstwo prowadzące działalność w zamkniętym systemie produkcji lub podmiot publiczny, inne niż właściwe organy, uznane przez właściwy organ państwa członkowskiego zgodnie z art. 4 ust. 3 do celów realizacji programu hodowlanego w odniesieniu do mieszańców świni wpisanych do rejestrów hodowlanych prowadzonych lub założonych przez to przedsiębiorstwo.

Źródło: opracowanie własne na podstawie publikacji wymienionych w części 8 prezentacji - Bibliografia – źródła opracowania

Co-funded by
the European Union

4. Najważniejsze podmioty odpowiedzialne za organizację hodowli zwierząt gospodarskich

4. Najważniejsze podmioty odpowiedzialne za organizację hodowli zwierząt gospodarskich

Podmioty odpowiedzialne za organizację hodowli w Polsce*(według skali uprawnień i kompetencji)***Minister właściwy do spraw rolnictwa***Zadania:*

- **Uznawanie organizacji hodowców** lub innych podmiotów za związki hodowców i przedsiębiorstwa hodowlane.
- **Zatwierdzanie programów hodowlanych.**
- **Wydawanie zezwolenia na prowadzenie ksiąg i rejestrów hodowlanych** związkom hodowców lub innym podmiotom.
- **Nakładanie i cofanie środków** w przypadku naruszenia przepisów.
- **Zawieszenie zatwierdzonego programu hodowlanego lub cofnięcie uznania związku hodowców lub przedsiębiorstwa hodowlanego.**

Krajowe Centrum Hodowli Zwierząt (KCHZ)*Zadania:*

- **Prowadzenie kontroli urzędowej w zakresie:**
 - sposobu prowadzenia ksiąg hodowlanych, rejestrów hodowlanych dla świń i rejestrów dla pozostałych zwierząt gospodarskich
 - oceny wartości użytkowej i oceny genetycznej
 - sposobu wykorzystania środków pochodzących z dotacji budżetowych przyznanych podmiotom realizującym zadania z zakresu postępu biologicznego w produkcji zwierzęcej
- **Prowadzenie oceny wartości użytkowej lub oceny genetycznej pszczoł i stad zwierząt futerkowych.**
- **Prowadzenia laboratorium referencyjnego** badającego mleko w ramach oceny wartości użytkowej bydła, owiec i kóz.

Źródło: opracowanie własne na podstawie publikacji wymienionych w części 8 prezentacji - Bibliografia – źródła opracowania

4. Najważniejsze podmioty odpowiedzialne za organizację hodowli zwierząt gospodarskich

Krajowe Centrum Hodowli Zwierząt może, po uzyskaniu zgody ministra właściwego do spraw rolnictwa,

użyczyć związkowi hodowców, przedsiębiorstwu hodowlanemu lub innemu podmiotowi prowadzącemu księgę hodowlaną,

– rejestr hodowlany lub rejestr,

– ocenę wartości użytkowej lub ocenę genetyczną,

będącą w zarządzie Krajowego Centrum Hodowli Zwierząt, **niezbędną do wykonywania zadań związanych z prowadzeniem księgi hodowlanej, rejestru hodowlanego lub rejestru oraz oceny wartości użytkowej lub oceny genetycznej.**

Źródło: opracowanie własne na podstawie publikacji wymienionych w części 8 prezentacji - Bibliografia – źródła opracowania

5. Związki hodowców

Trzy zasadnicze podmioty odpowiedzialne za organizację hodowli w Polsce

Minister właściwy do spraw rolnictwa

- Uznawanie organizacji hodowców lub innych podmiotów za związki hodowców i przedsiębiorstwa hodowlane.

- Zatwierdzanie programów hodowlanych.

- Nakładanie i cofanie środków w przypadku naruszenia przepisów.

- Wydawanie zezwolenia na prowadzenie ksiąg i rejestrów hodowlanych związkom hodowców lub innym podmiotom.

- Zawieszenie zatwierdzonego programu hodowlanego lub cofnięcie uznania związku hodowców lub przedsiębiorstwa hodowlanego.

Krajowe Centrum Hodowli Zwierząt (KCHZ)

- Prowadzenie kontroli urzędowej w zakresie:

– sposobu prowadzenia ksiąg hodowlanych, rejestrów hodowlanych dla świń i rejestrów dla pozostałych zwierząt gospodarskich,

– oceny wartości użytkowej i oceny genetycznej,

– sposobu wykorzystania środków pochodzących z dotacji budżetowych przyznanych podmiotom realizującym zadania z zakresu postępu biologicznego w produkcji zwierzęcej.

- Prowadzenie oceny wartości użytkowej lub oceny genetycznej pszczoł i stad zwierząt futerkowych.

- Prowadzenia laboratorium referencyjnego badającego mleko w ramach oceny wartości użytkowej bydła, owiec i kóz.

Związki hodowców

- Realizują programy hodowlane dla poszczególnych ras i gatunków,
- Pojedynczy związek powinien realizować co najmniej jeden program hodowli.

- Prowadzą ocenę wartości użytkowej lub oceny genetycznej zwierząt.

- Prowadzą księgi i rejestry hodowlane.

Związek hodowców to:

- stowarzyszenie hodowców,
- organizacja hodowlana,
- podmiot publiczny, uznany przez właściwy organ państwa członkowskiego, w przypadku Polski Ministra Rolnictwa i Rozwoju wsi.

Związki hodowców:

- odpowiadają za realizację programów hodowlanych,
- ich działania powinny obejmować zwierzęta hodowlane czystorasowe wpisane do ksiąg hodowlanych,
- każdy związek powinien odpowiadać za realizację co najmniej jednego programu hodowlanego.

W przypadku świń za realizację programu hodowlanego odpowiada przedsiębiorstwo hodowlane (uznane stowarzyszenie hodowców, organizacja hodowlana, prywatne przedsiębiorstwo prowadzące działalność w zamkniętym systemie produkcji lub podmiot publiczny).

Co-funded by
the European Union

5. Związki hodowców

W realizacji celów hodowli **zwierząt aktualne prawodawstwo rozdziela kwestie dotyczące uznawania związków hodowców i przedsiębiorstw hodowlanych** oraz przewiduje dla nich odrębne procedury.

Ponadto określono **prawa i obowiązki:**

- hodowców,
- związków hodowców,
- przedsiębiorstw hodowlanych.

Ustanowiono **fundamentalne zasady:**

- równego traktowania hodowców przez związki hodowców,
- niezależności związków w określaniu celów programów hodowlanych.

Na mocy rozporządzenia wprowadzone zostały także przepisy dotyczące **kontroli urzędowych** dokonywanych zarówno przez państwa członkowskie, jak i na poziomie UE przez Komisję. Ich przeprowadzanie ma na celu zapewnienie zharmonizowanego podejścia do handlu zwierzętami hodowlanymi i ich materiałem biologicznym, a także pewnych programów hodowlanych, które mają nie tylko złożoną strukturę, ale także transgraniczny i międzynarodowy charakter.

Źródło: opracowanie własne na podstawie publikacji wymienionych w części 8 prezentacji - Bibliografia – źródła opracowania

Minister właściwy do spraw rolnictwa jest właściwy do uznania i odmowy uznania za związek hodowców lub przedsiębiorstwo hodowlane na zasadach określonych w rozdziale II sekcji 1 rozporządzenia 2016/1012.

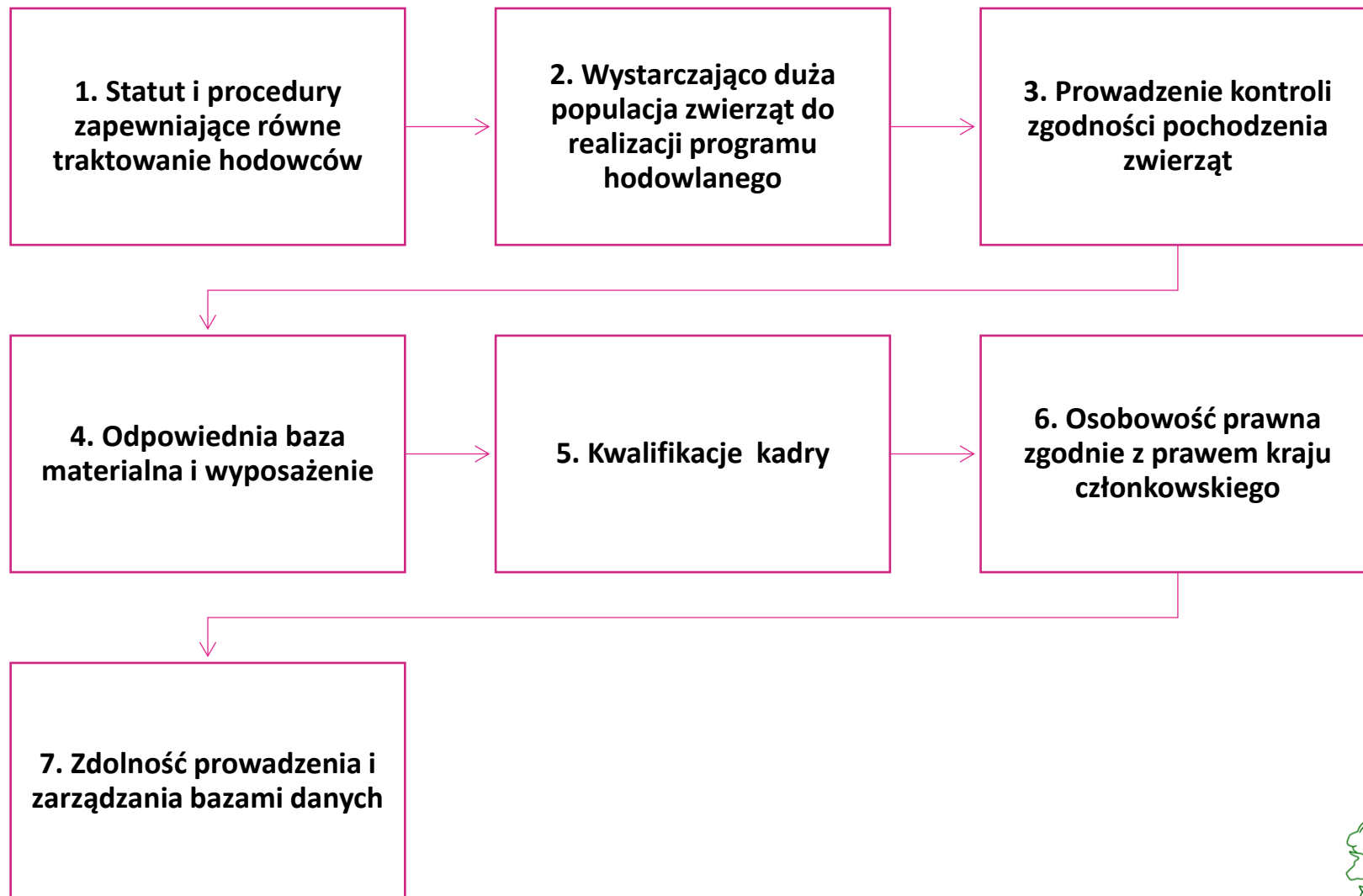
Uznania i odmowy uznania dokonuje się w drodze decyzji.

Źródło: opracowanie własne na podstawie publikacji wymienionych w części 8 prezentacji - Bibliografia – źródła opracowania

Co-funded by
the European Union

Niezbędne wymagania do uznania przez ministra właściwego ds. rolnictwa związku hodowców zwierząt

Uznane związki hodowców zwierząt gospodarskich w Polsce

– Polska Federacja Związków Hodowców Świń Zarodowych

– Krajowa Rada Drobiarstwa

– Polski Związek Zrzeszeń Hodowców i Producentów Drobiu

– Polski Związek Hodowców i Producentów Bydła Mięsnego

– Polska Federacja Hodowców Bydła i Producentów Mleka

– Polski Związek Hodowców i Producentów Trzody Chlewnej

– Polski Związek Owczarski

– Polski Związek Hodowców Zwierząt Futerkowych

– Związki Hodowców Owiec i Kóz

– Polski Związek Pszczelarski

– Polski Związek Hodowców Strusi

– Polski Związek Hodowców Koni

– Polski Związek Hodowców Jeleniowatych

Źródło: opracowanie własne
na podstawie publikacji
wyszczególnionych w części
8 prezentacji - Bibliografia –
źródła opracowania

Na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej prowadzi się tylko jedną księgę hodowlaną w przypadku następujących zwierząt gospodarskich:

- **każdego z gatunków zaliczanych do jeleniowatych**, a w przypadku gdy w obrębie danego gatunku występują różne rasy, linie hodowlane lub odmiany – odpowiednio dla rasy, linii hodowlanej lub odmiany,
- **każdego rodu lub linii drobiu** w obrębie jego poszczególnych gatunków,
- **każdego z gatunków zaliczanych do zwierząt futerkowych**,
- **gatunków: alpaka i jedwabnik morwowy**, a w przypadku gdy w obrębie tych gatunków występują różne rasy, linie hodowlane lub odmiany – odpowiednio dla rasy, linii hodowlanej lub odmiany,
- **każdej linii hodowlanej pszczoł.**

Źródło: opracowanie własne na podstawie publikacji wymienionych w części 8 prezentacji - Bibliografia – źródła opracowania

Co-funded by
the European Union

6. Programy hodowlane

Programy hodowlane na terenie UE

Programy hodowlane

- program hodowlany” oznacza szereg systematycznych działań, w tym rejestrowanie, selekcję, hodowlę i wymianę zwierząt hodowlanych i ich materiału biologicznego wykorzystywanego do rozrodu, które to działania są opracowane i realizowane w celu zachowania lub ulepszenia pożądanych fenotypowych lub genetycznych cech w populacji będącej celem hodowli.

Źródło: opracowanie własne na podstawie publikacji wymienionych w części 8 prezentacji - Bibliografia – źródła opracowania

Co-funded by
the European Union

Programy hodowlane powinny obejmować zasady:

- rejestrowania,
- selekcji,
- hodowli,
- wymiany zwierząt hodowlanych oraz ich materiału biologicznego wykorzystywanego do rozrodu,

które są opracowane i realizowane w celu zachowania lub ulepszenia pożądanych fenotypowych lub genetycznych cech w populacji będącej celem hodowli.

Programy hodowlane powinny być:

- ustalone odrębnie dla każdej rasy zwierząt,
- dotyczyć dostatecznej liczby zwierząt.

Źródło: opracowanie własne na podstawie publikacji wymienionych w części 8 prezentacji - Bibliografia – źródła opracowania

Co-funded by
the European Union

Ponadto programy hodowlane powinny przewidywać:

- cele programu,
- metody oceny wartości użytkowej,
- szczegółową charakterystykę i wzorzec rasy,
- obszar geograficzny, na którym program będzie realizowany,
- sposób identyfikacji zwierząt,
- informacje o świadectwach zootechnicznych.

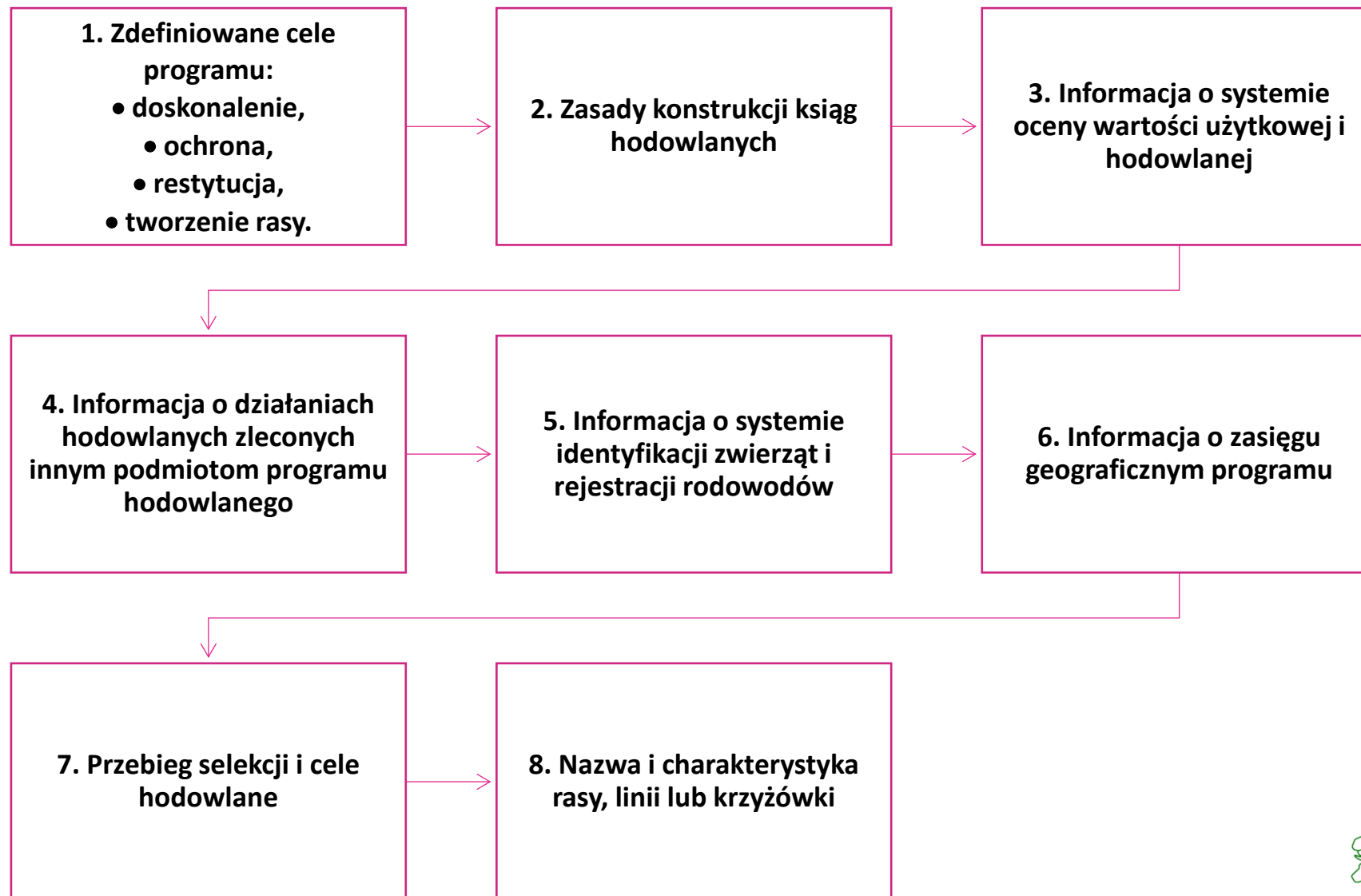
Źródło: opracowanie własne na podstawie publikacji wymienionych w części 8 prezentacji - Bibliografia – źródła opracowania

Co-funded by
the European Union

6. Programy hodowlane

Niezbędne wymagania dla uznania przez ministra właściwego ds. rolnictwa programu hodowlanego

6. Programy hodowlane **Programy hodowlane realizowane w Polsce w 2023 roku w obrębie gatunku bydło domowe**

Nazwa związku hodowców	Rasa zwierząt, dla której realizowany jest program hodowlany
Polska Federacja Hodowców Bydła i Producentów Mleka	1. Rasa Polska Holsztyńsko- Fryzyjska 2. Rasa Polska Czerwona 3. Rasa Simental (dwukierunkowy typ użytkowania) 4. Rasa Jersey 5. Rasa Montbeliarde 6. Rasa Polska Czerwono- Biała 7. Rasa Polska Czarno - Biała 8. Rasa Brown Swiss 9. Rasa Szwedzka czerwona
Polski Związek Hodowców i Producentów Bydła Mięsnego	1. Rasa Angus 2. Rasa Blond d'Aquitaine 3. Rasa Charolaise 4. Rasa Hereford 5. Rasa Limousine 6. Rasa Piemontese 7. Rasa Salers 8. Rasa Simental (typ mięsny) 9. Rasa Welsh Black 10. Rasa Galloway 11. Rasa Highland 12. Rasa Belgijska Biało-Błękitna 13. Rasa Uckermärker 14. Rasa Wagyu
Uniwersytet Przyrodniczy w Lublinie	1. Rasa Białogrzbieta

Programy hodowlane realizowane w Polsce w 2023 roku w obrębie gatunku świnia domowa

Nazwa związku hodowców	Rasa zwierząt, dla której realizowany jest program hodowlany
Polska Związek Hodowców i Producentów Trzody Chlewnej POLSUS	1. Rasa Wielka Biała Polska 2. Rasa polska Biała Zwistoucha 3. Rasa Puławska 4. Rasa Duroc 5. Rasa Pietrain 6. Rasa Hampshire 7. Rasa Wielka Biała Ojcowska 8. Mieszańce świń ras Duroc i Hampshire 9. Mieszańce świń ras Pietrain i Duroc 10. Mieszańce świń ras Pietrain i Hampshire 11. Mieszańce świń ras Wielkiej Białej Polskiej i Polskiej Białej Zwistouchej 12. Mieszańce świń ras Puławskiej i Wielkiej Białej Polskiej 13. Mieszańce świń ras Puławskiej i Polskiej Białej Zwistouchej.

Źródło: opracowanie własne na podstawie publikacji wymienionych w części 8 prezentacji - Bibliografia – źródła opracowania

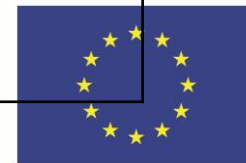

Co-funded by
the European Union

Programy hodowlane realizowane w Polsce w 2023 roku w obrębie koniowatych

Nazwa związku hodowców	Rasa zwierząt, dla której realizowany jest program hodowlany
Polska Związek Hodowców Koni	1. Rasa Wielkopolska 2. Rasa Małopolska 3. Rasa Polski Koń Sportowy 4. Rasa Śląska 5. Rasa Polski Koń Zimnokrwisty 6. Rasa Arden Polski 7. Rasa Huculska 8. Rasa Konik Polski 9. Rasa Kuc 10. Kuce i konie małe
Polski Klub Wyścigów Konnych	1. Rasa Czysta Krew Arabska 2. Rasa Pełna Krew Angielska
Polski Związek Hodowców i Przyjaciół Wschodniopruskiego Konia Trakeńskiego w Polsce	1. Rasa Trakeńska
Stowarzyszenie Hodowców i Użytkowników Kłusaków	1. Rasa Kłusak
Polskie Towarzystwo Kuce Szetlandzkie w Imnie	1. Rasa Kuc Szetlandzki

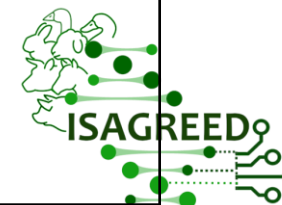
Źródło: opracowanie własne na podstawie publikacji wymienionych w części 8 prezentacji - Bibliografia – źródła opracowania

Programy hodowlane realizowane w Polsce w 2023 roku w obrębie gatunku
owca domowa

Nazwa związku hodowców	Rasa zwierząt, dla której realizowany jest program hodowlany
Polska Związek Owczarski	1. Rasa Berrichon Du Cher 2. Rasa Biała Masywu Centralnego 3. Rasa Białogłowa Owca Mięsna 4. Rasy BCP 5. Rasa Cakiel Podhalański 6. Rasa Charollaise 7. Rasa Corriedale 8. Rasa Czarnogłówka 9. Rasa Fryzyjska 10. Rasy Ile de France 11. Rasa Kamieniecka 12. Rasa Leine 13. Rasa Merynos Polski 14. Rasy Merynos Polski Odmiany Barwnej 15. Rasy Merynos Polski w Starym Typie 16. Rasa Olkusa 17. Owce Odmiany Uhruskiej Polskiej Owcy Nizinnej 18. Owce Odmiany Żelaźnieńskiej Polskiej Owcy Nizinnej 19. Rasa Polska Owca Górska 20. Rasa Polska Owca Górska Odmiany Barwnej 21. Rasa Polska Owca Nizinna 22. Rasa Polska Owca Pogórza 23. Rasa Pomorska 24. Rasa Romanowska 25. Rasa Suffolk 26. Rasa SCP 27. Rasa Świniarka 28. Rasa Wielkopolska 29. Rasa Wrzosówka

Źródło: opracowanie własne
na podstawie publikacji
wyszczególnionych w części 8
prezentacji - Bibliografia –
źródła opracowania

Co-funded by
the European Union

Programy hodowlane realizowane w Polsce w 2023 roku w obrębie gatunku koza domowa

Nazwa związku hodowców	Rasa zwierząt, dla której realizowany jest program hodowlany
Polska Związek Owczarski	1. Rasa Alpejska 2. Rasa Anglonubijska 3. Rasa Burska 4. Rasa Saaneńska

Źródło: opracowanie własne na podstawie publikacji wymienionych w części 8 prezentacji - Bibliografia – źródła opracowania

Wybrane programy hodowlane realizowane w Polsce w 2023 roku w obrębie drobiu

Nazwa związku hodowców	Rasa i rody zwierząt, dla której realizowany jest program hodowlany
Instytut Zootechniki PIB	Program ochrony zasobów genetycznych Gatunek: Kura domowa 1. Rasa Zielononóżka kuropatwiana (Z-11 i Zk) 2. Rasa Żółtonóżka kuropatwiana (Ż-33) 3. Rasa Polbar (Pb) 4. Rasa Leghorn (G-99 i H-22) 5. Rasa Sussex (S-66) 6. Rasa Rhode Island Red (R-11, K-22) 7. Rasa Rhode Island White (A-33)
Instytut Zootechniki PIB	Prowadzi programy i księgi hodowlane dla 25 rodów (mieszance międzyrasowe) drobiu hodowanego w Polsce
Krajowa Rada Drobiarska	Prowadzi programy i 30 ksiąg dla rodów różnych gatunków drobiu (kur nieśnych, kaczek i gęsi) w tym księgę hodowlaną dla gęsi rodu W11 (tzw. polska gęś owsiana). Do najpopularniejszych rodów kur nieśnych w Polsce należą: zestawy: Rosa 1 (S15♀ x R55♂), Rosa 2 (S15♀ x R55♂) x R55♂, Rosa 3 (S15♀ x R55♂) x N88♂, Rosa 4 (S15♀ x R55♂) x P55♂, Rosa 5 (P55♀ x N88♂). Wywodzą się one z czterech ras kur: barred rock (P55), new hampshire (N-88), rhode island red (R-55) i sussex (S-15, S-11).

Przykład programu hodowlanego

Program oceny i hodowli buhajów rasy
polskiej holsztyńsko-fryzyjskiej
Mazowieckiego Centrum Hodowli i
Rozrodu Zwierząt Sp. z o.o. w Łowiczu

Kojarzenie /buhaje/

Selekcja

Ocena użytkowości

Buhaje importowane
/10-12 szt./

Ranking buhajów /18-20 szt./

Buhaje wycenione w roku /6-7 szt./

Wyniki metodą BLUP MZ

Buhaje testowane
/60-70 szt./

Selekcja 3

Wychowalnie buhajów /80-120 szt./

Selekcja 2

Wybrane osobniki
populacji aktywnej

Matki buhajów
/250 szt./

Selekcja 1

Populacja aktywna /≈200 tys. szt./

Populacja masowa /≈500 tys. szt./

Dawczynie zarodków
(5-8 szt.)

Ojcowie buhajów
Ranking krajowy
Ranking światowy

Źródło: opracowanie własne na podstawie publikacji wymienionych w części 8 prezentacji - Bibliografia – źródła opracowania

7. Podsumowanie

W Polsce **w organizacji hodowli zwierząt zasadniczą rolę odgrywają trzy podmioty:**

- Minister właściwy ds. rolnictwa,
- Krajowe Centrum Hodowli Zwierząt
- Związki Hodowców Zwierząt.

W aktualnie obowiązującym prawodawstwie **Związki Hodowców odgrywają kluczową rolę** w hodowli. Ich zasadnicze zadania to:

- realizacja programów hodowli zwierząt,
- prowadzenie ksiąg i rejestrów hodowlanych,
- prowadzenie oceny użytkowości,
- prowadzenie oceny genetycznej zwierząt.

Zadania Krajowego Centrum Hodowli Zwierząt to:

- kontrola sposobu prowadzenia ksiąg hodowlanych,
- kontrola oceny użytkowości,
- ocena użytkowości zwierząt futerkowych,
- prowadzenie laboratorium referencyjnego dla oceny mleka.

Co-funded by
the European Union

Na szczycie podmiotów zajmujących się organizacją hodowli znajduje się **Minister właściwy ds. rolnictwa**. Do jego kompetencji należy:

- uznawanie Związków Hodowców,
- zatwierdzanie programów hodowlanych,
- wydawanie pozwoleń na prowadzenie ksiąg i rejestrów hodowlanych.

Aktualnie w kraju przepisami o organizacji hodowli objętych jest 27 gatunków zwierząt.

W kraju aktualnie realizuje **137 programy hodowlane** w obrębie kluczowych gatunków, w tym:

- bydło – 24,
- świnie – 13,
- koniowatych – 15,
- owce – 29,
- kozy – 4,
- drobiu – 62.

Co-funded by
the European Union

8. Bibliografia - źródła opracowania

8. Bibliografia - źródła opracowania

EUROSTAT, 2023 <https://ec.europa.eu/eurostat/web/products-eurostat-news/-/ddn-20221111-1>.

Główny Urząd Statystyczny 2021: Rolnictwo w 2021 r. Agriculture in 2021, Warszawa 2022. Central Statistical Office 2021: Agriculture in 2021. Agriculture in 2021, Warsaw 2022.

Herold P., Rößler R., Valle Zárate A., Momm H., 2012: Development of organisation and planning in animal breeding: I. A review on breeding organisation. Archiv Tierzucht, 55 (4), 402-414.

Lipińska I., Hasińska I., 2020: Z problematyki hodowli zwierząt gospodarskich w świetle nowych regulacji prawnych - On the issues of farm animal breeding in the light of new legal regulations. Przegląd Prawa Rolnego, 2 (27), 101-114.

Martyniuk E., Chełmińska A., 2017: Nowa legislacja UE dotycząca hodowli i obrotu zwierzętami – najważniejsze elementy - New EU legislation on breeding and trading in animals - the most important elements . Przegląd Hodowlany, 4, 47-53.

Roguet C., Gaigné V., Chatellier S., Cariou M., Carlier R., Chenut K., Danie, C., 2015: Perrot, Spécialisation territoriale et concentration des productions animales européennes: état des lieux et facteurs explicatifs, „INRA Productions Animales” , 28, 5–22.

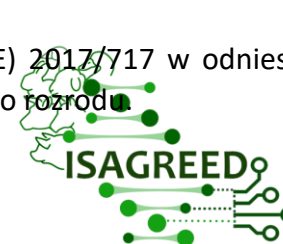
ROZPORZĄDZENIE MINISTRA ROLNICTWA I ROZWOJU WSI z dnia 10 grudnia 2021 r. w sprawie szczegółowych warunków i trybu wydawania świadectw pokrycia, zaświadczeń o wykonaniu zabiegu sztucznego unasienniania lub zaświadczeń o przeniesieniu zarodków oraz szczegółowego zakresu informacji zawartych w tych dokumentach (Poz. 2361).

Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/1012 z dnia 8 czerwca 2016 r. w sprawie zootechnicznych i genealogicznych warunków dotyczących hodowli zwierząt hodowlanych czystorasowych i mieszańców świń, handlu nimi i wprowadzania ich na terytorium Unii oraz handlu ich materiałem biologicznym wykorzystywanym do rozrodu i jego wprowadzania na terytorium Unii oraz zmieniające rozporządzenie (UE) nr 652/2014, dyrektywy Rady 89/608/EWG i 90/425/EWG i uchylające niektóre akty w dziedzinie hodowli zwierząt.

ROZPORZĄDZENIE WYKONAWCZE KOMISJI (UE) 2017/717 z dnia 10 kwietnia 2017 r. ustanawiające zasady stosowania rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/1012 w odniesieniu do wzorów formularzy świadectw zootechnicznych dotyczących zwierząt hodowlanych i ich materiału biologicznego wykorzystywanego do rozrodu.

ROZPORZĄDZENIE WYKONAWCZE KOMISJI (UE) 2020/602 z dnia 15 kwietnia 2020 r. zmieniające rozporządzenie wykonawcze (UE) 2017/717 w odniesieniu do wzorów formularzy świadectw zootechnicznych dotyczących zwierząt hodowlanych i ich materiału biologicznego wykorzystywanego do rozrodu.

USTAWA z dnia 10 grudnia 2020 r. o organizacji hodowli i rozrodzie zwierząt gospodarskich (Dz. U. z 2021 r. poz. 36).

Co-funded by
the European Union

Dziękuję za uwagę

Partners:

Mendel
University
in Brno

Siedlce University
of Natural Sciences
and Humanities

Czech University
of Life Sciences Prague

This presentation has been supported by the Erasmus+ KA2 Cooperation Partnerships grant no. 2021-1-SK01-KA220-HED-000032068 "Innovation of the structure and content of study programs in the field of animal genetic and food resources management with the use of digitalisation - Inovácia obsahu a štruktúry študijných programov v oblasti manažmentu živočíšnych genetických a potravinových zdrojov s využitím digitalizácie". The European Commission support for the production of this presentation does not constitute an endorsement of the contents which reflects the views only of the authors, and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein.

Name Surname

Email address

